

Kemianteollisuuden yritysten liikevaihto ja vienti ovat laskeneet vuonna 2020 lähes viidenneksen edellisvuodesta. Yritysjohtajat arvioivat suhdannetilanteen tavanomaista synkemmäksi eikä lähikuukausille ennakoita juurikaan tilanteen paranemista. Tilannearviot ovat kuitenkin normalisoituneet alkuvuodesta. Vuodelle 2020 liikevaihdon laskua ennakoi noin 70 % ja vuodelle 2021 noin 50 % yrityksistä.

Liikevaihdosta lähtenyt lähes viidennes

Kemianteollisuuden liikevaihdon lasku pysähtyi heinä-syyskuussa verrattuna edeltävään neljännekseen, mutta laski 17 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Tammi-syyskuussa laskua oli 18 % edellisvuodesta.

Kemianteollisuuden jäsenkyselyn mukaan 73 % yrityksistä arvioi vuoden 2020 liikevaihdon supistuvan verrattuna odotuksiin ennen koronaa. Vuoden 2021 liikevaihdon laskua ennakoi 50 % yrityksistä. Valtaosa laskua ennakoivista yrityksistä arvioi laskun olevan maltillista **-1-20 % luokkaa**.

Kemianteollisuuden liikevaihto heijastelee raakaöljyn hintakehitystä. Heinä-syyskuussa 2020 öljyn (Brent) keskihinta nousi 43 dollariin barreilta, mikä on yhä 30 % vuodentakaista vähemmän. Tammi-syyskuun keskihinta oli 41 dollaria barreilta eli noin 36 % edellisvuotta vähemmän.

Syyskuu oli paras vientikuukausi vähään aikaan

Kemianteollisuuden tavaravientilukemat parantuivat hieman syyskuussa, vaikka viennin arvo jäi yhä 13 % vuodentakaista pienemmäksi. Koko kolmannen vuosineljänneksen viennin arvo oli 14 % vuoden 2019 vastaavaa neljänneistä vähäisempi. Tammi-syyskuun viennin arvo oli 7,8 mrd. euroa, mikä jäi 16 % edellisvuodesta. Viidesosa Suomen tavaraviennistä on kemianteollisuuden tuotteita.

Öljytuotteissa toipumisesta huolimatta isoin miinus

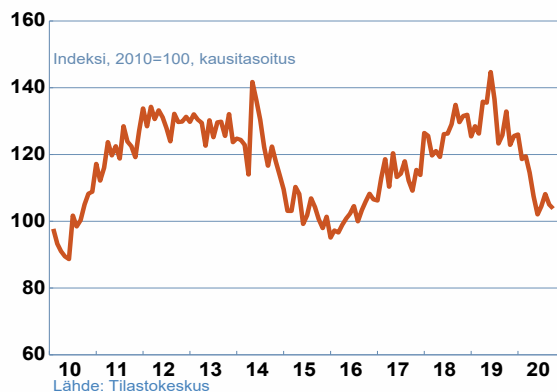
Öljytuotteiden vienti kohentui syyskuussa, mutta koko kolmannella neljänneksellä viennin arvo laski silti 26 % vuodentakaisesta. Tämä johtui heikosta hintakehityksestä, sillä vientimäärät nousivat. Koko tavaraviennistä oli tammi-syyskuussa 6 % öljytuotteita huolimatta siitä, että niiden vienti väheni edellisvuodesta 34 %.

Peruskemian tuotteiden viennin arvo supistui heinä-syyskuussa 8 % vuodentakaisesta. Alan vienti on 8,5 % tavaraviennistä. Lääkkeiden ja lääkeaineiden viennin arvo kasvoi kolmannella neljänneksellä 8 % edellisvuodesta. Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo väheni 7 %.

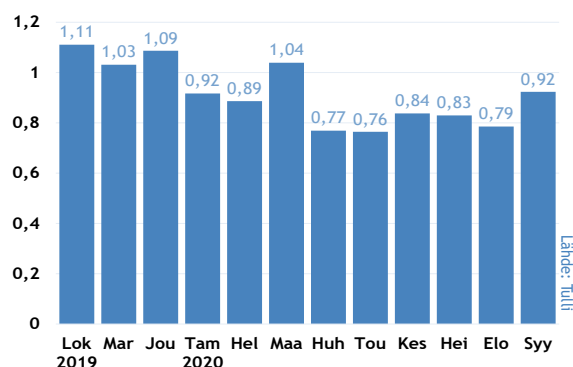
50%

arvioi vuoden 2021 liikevaihdon laskevan

Kemianteollisuuden liikevaihto

Kemianteollisuuden tavaravienti, mrd. euroa

-16,4%

Kemianteollisuuden tavaravienti 1-9/2020

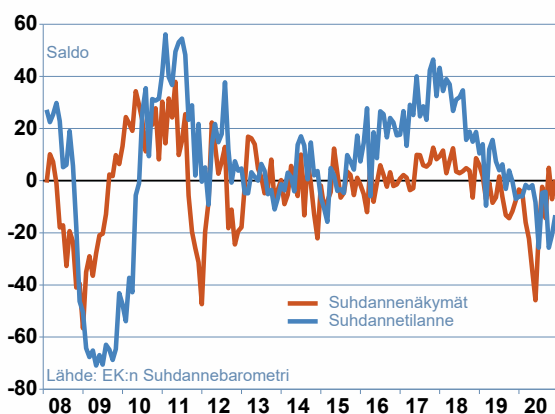
Investointiodotukset tasaantuneet

Koronan pidemmän aikavälin vaikutukset investointeihin ovat tasaantuneet alkusyksystä. Yrityksistä 14 % arvioi koronakriisin vähentävän ja 6 % lisäävän investointeja Suomeen kolmen vuoden aikajännteellä. Koronan vuoksi investoinnit ovat lykkääntyneet 31 %:lla yrityksistä.

Osaaminen ja innovointi ovat alalle ominaista, sillä investoinneista huomattava osa, noin 400 miljoonaa euroa, liittyy tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Kemianteollisuus on jo pitkän ajan investoinut yli miljardin vuodessa Suomeen ja säilyttänyt pääomatasonsa koko 2000-luvun.

Kemianteollisuus on merkittävä **arvon luoja**, sillä ala tuotti vuonna 2019 arvonlisäystä käyvin hinnoin mitattuna yhteensä 6,4 mrd. euron edestä. Vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä arvonlisäys supistui vain noin 3 % vuodentakaiseen verrattuna ja **yhteen laskettuna** tammi-syyskuussa arvonlisäys väheni myös noin 3 %. Arvonlisäys koostuu pääosin työvoimakustannuksista, toimintaylijäämästä ja poistoista.

Kemianteollisuuden suhdanteet

Peruskemikaalien hinnat yhä laskusuunnassa

Peruskemian tuotteiden tuottajahintojen heikko kehitys jatkui elo-lokakuussa, jolloin hinnat laskivat vuodentakaisesta runsaat 3 %. Kumi- ja muovituotteiden hinnat heikkenivät 1,8 % vuodentakaisesta. Lääkkeiden tuottajahintojen nousu on vaimentunut, ja hinnat pysyivät likimain vuodentakaisissa lukemissa. Öljytuotteiden vientihinnat laskivat kolmannella neljänneksellä 28 %.

Suhdanneilanne keskimääräistä heikompi

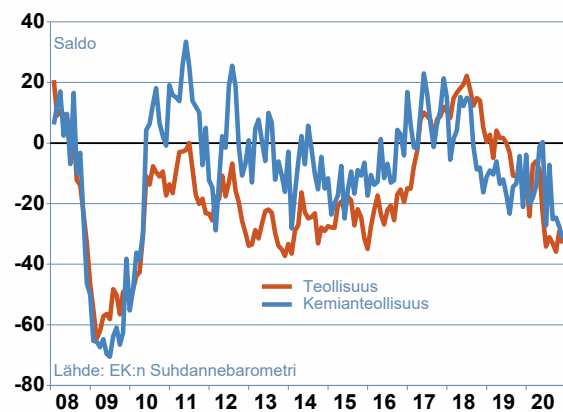
Kemianteollisuuden yritysten suhdanneilanne oli marraskuussa suhdannetiedustelussa hieman tavanomaista heikompi, saldoluku -13.

Lähikuukausien suhdanneodotukset ovat toipuneet kevään notkahduksesta, mutta varsinaista paranemista ei juurikaan ole näkyvässä. Suhdanteiden ennakoidaan pysyvän kuluvan vuoden lopussa ja ensi vuoden alussa keskimäärin ennallaan (saldoluku 1).

Tilaukirjat normaalia ohuimmat

Vaikka talouden toipuminen oli syksyllä käynnissä monissa tärkeissä vientimaissa, ei se vielä näy Suomessa kysynnän merkittävänä elpymisenä. Kemianteollisuuden tilaukset saldoluku oli marraskuussa suhdannetiedustelussa -32 ja tuotantokapasiteetti oli kokonaan käytössä vain 61 %:lla alan yrityksistä. Kemianteollisuuden jäsenkyselyn mukaan 45 % yrityksistä arvioi koronatilanteen heikentävän kysyntää paljon tai erittäin paljon.

Tilaukset normaaliin verrattuna

78%

onnistunut välttämään irtisanomiset

Kriisissä korostuu joustavien työtapojen tarve

Kemianteollisuuden jäsenkyselyn mukaan 44 % yrityksistä on joutunut lomauttamaan työvoimaa tai suunnittelee lomautuksia, mutta vaikeasta tilanteesta huolimatta lähes 80 % yrityksistä on onnistunut välttämään irtisanomiset.

Poikkeuksellinen tilanne korostaa nopeiden ja joustavien yritystasolla tapahtuvien toimien tarpeellisuutta. Jäsenkyselyssä nousivat esiin sopeutumiskeinoina mm. työaika- ja lomajärjestelyt, resurssien siirrot osastolta toiseen ja erilaiset etätyökäytännöt.

Yritykset kantavat oman kortensa kekoon työllisyystal-koissa pysymällä pystyssä vaikeana aikana, pitämällä kiinni niin pitkälle kuin mahdollista omasta henkilöstös-tään sekä luomalla myös tilanteen parannuttua uusia työpaikkoja.

Työllisyysuimat puuttuvat

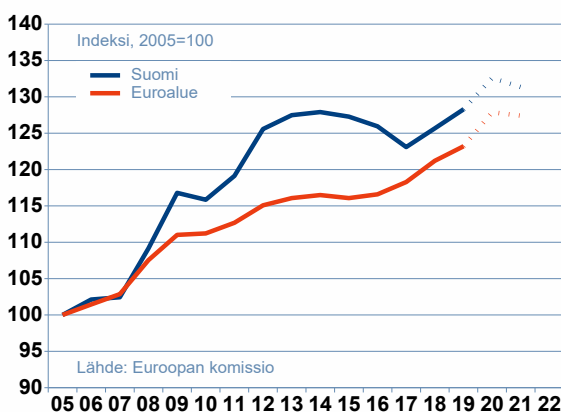
Viimeisin niitti maan hallituksen työllisyystavoitteille oli työmarkkinajärjestöjen neuvottelujen kariutuminen ns. työttömyyseläkeputken poistamisesta. Putken poisto li-säisi työllisten määrää, mutta sitä ei pidä tehdä hinnalla millä hyvänsä. Yritysten lisäkustannukset ikääntyneiden irtisanomisten yhteydessä olisivat täysin väärä liike ja vai-keuttaisivat työllistämistä entisestään. Yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostamiselle ja työmarkkina-aseman pa-rantamiselle asetettiin budjettiriihessä vähintään 10 000 työllisen lisäystavoite. Tehtävä jää nyt hallitukselle.

Työlainsäädäntö jäykistymässä

Hallitusohjelmaan kirjattiin lukuisia byrokratiaa ja kus-tannuksia lisääviä sekä yritysten kilpailukykyä heikentäviä ja työllistämiskynnystä nostavia lainsäädäntöhankkeita. Huolestuttavaa on, että ne jatkavat etenemistään huoli-matta siitä, mikä tilanne vallitsee yhteiskunnassa ja työ-markkinoilla koronapandemiasta johtuen.

Eduskunnalle juuri annettu kilpailukieltosopimusten ra-jottamista koskeva lainsäädäntöehdotus on esityksenä täysin valuvikainen. Sen tarkoitus oli alun perin kitkeä lain-vastaisia kilpailukieltosopimuksia, mutta nyt ehdotus läh-tee kuitenkin siitä, että kaikkiin lainmukaisiin sopimuksiin kytketään työnantajille korvausvelvollisuus, eli kasvatetaan työnantajien kustannustaakkaa. Yritysten tärkeys Suomelle tulee näkyä hallituksen konkreettisissa toimissa, ei vain juhlapuheissa.

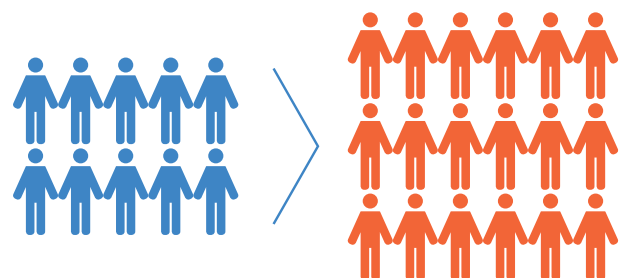
Vaihtosuuhdekorjatut yksikkötyökustannukset

Kemianteollisuuden työllisyysvaikutus

10 kemianteollisuuden työpaikkaa luo

18 muille aloille

Ansiot nousussa kolmannella vuosineljänneksellä

Kemianteollisuuden palkansaajien ansiot kohosivat ansiotasoindeksillä mitattuna vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä 2,1 % vuoden 2019 vastaavasta neljänneksestä. Kaikkien palkansaajien nimellisansiot kohosivat samaan aikaan 1,8 %.

Kemianteollisuuden henkilöstömäärä supistui EK:n Suidannebarometrin mukaan lievästi kesän lopulla ja syksyn alussa. Työvoiman määrän arvioidaan vähenevän kuluvaan vuoden lopussa ja ensi vuoden alussa aavistuksen verran.

Koronaepidemian toinen aalto nakertaa kasvua

Maailmantalous toipui kesän ja alkusyksyn aikana koronan aiheuttamasta notkahduksesta. Palautuminen on kuitenkin yhä pahasti kesken. Myönteiset tiedot rokotekehityksestä vahvistavat uskoa tulevaan, mutta samaan aikaan uudelleen pahentunut tartuntatilanne synkentää lähiajan näkymiä. Kuluvaan vuoden lopun ja ensi vuoden alun kehitys on hyvin epävarmaa.

Suomi on toistaiseksi selvinnyt koronaepidemian torjunnasta useimpia muita maita **pienimmin** inhimillisin ja taloudellisin menetyksin. Monet palvelualat ovat kärsineet suuresti ihmisten liikkumisen rajoittamisesta, mutta toisaalta suora vaikutus teollisuuteen on ollut vähäinen. Vientiteollisuudessa kysyntä on hyvin vaimeaa eikä pikais- ta teollisuuden tuotannon nousua ole näkyvissä.

Keskeiset ennusteluvut Valtiovarainministeriö (lokakuu 2020)

Vuosimuutos tai taso, %	2019*	2020**	2021**
Maailman BKT	2,9	-6,1	5,5
Euroalueen BKT	1,3	-9,6	5,0
Suomen BKT	1,1	-4,5	2,6
-Tuonti, määrä	2,4	-10,0	4,0
-Vienti, määrä	7,5	-12,5	5,3
-Investoinnit	-1,0	-4,7	0,0
-Yksityinen kulutus	0,9	-3,8	4,0
-Työttömyysaste, %	6,7	8,0	8,2

EU:n kemianteollisuus toipuu keväisestä korona- aallosta - vain lääketeollisuudessa kasvua

Euroopan peruskemianteollisuuden tuotantokehitys oli kolmannella neljänneksellä edellistä neljänneestä myönteisempää, mutta tuotantomäärät supistuivat yhä 3 % vuodentakaisesta. Myös muovituotteiden valmistus pieneni noin 3 %. Öljynjalostuksessa ja kumituotteiden valmistuksessa tuotantomäärät vähentyivät 11 %.

Lääkkeiden valmistuksessa nopein kasvun vaihe näyttäisi olevan ohi, mutta tuotanto kasvoi yhä runsaan prosentin vuodentakaiseen verrattuna.

Kemia - osa hyvää elämää

Kemianteollisuus on yksi suurimmista teollisuuden toimialoista Suomessa. Merkittävä osa tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteisiin käytettyinä raaka- ja tarveaineina. Vastaavasti tuodaan sekä tuotannon raaka-aineita että erikoistuotteita.

Kemianteollisuudeksi luokitellaan Suomessa

- Öljy-, kaas- ja petrokemian teollisuus
- Kemian perusteollisuus
- Kemian tuoteteollisuuden eri toimialat: lääketeollisuus, muovi- ja kumiteollisuus, kosmetiikka ja pesuaineet, maali- ja teollisuus

Kemianteollisuuden talouskatsaus on laadittu yhteistyössä EK:n ekonomistien kanssa. Teksti perustuu 1.12.2020 käytössä olleisiin tietoihin.

Lisätietoja

Johtaja Susanna Aaltonen
Kemianteollisuus ry
susanna.aaltonen@kemianteollisuus.fi
GSM 040 593 4221

Ekonomisti Jouko Kangasniemi
Elinkeinoelämän keskusliitto
jouko.kangasniemi@ek.fi
Puh 09 4202 2608

Kemianteollisuus ry

Eteläranta 10 PL 4, 00131 Helsinki
kemianteollisuus.fi
Twitter: @kemianteollisuus